

**BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARINI LOHIYALASHNING
DIDAKTIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH**

Ikromova Nilufarxon Axmadjonovna

Andijon davlat chet tillari Instituti pedagogika fani o'qituvchisi

Tel: +998 91 176 78 74

Annotatsiya. Ushbu maqola boshlang'ich sinf darslarini loyihalashda didaktik asoslarni takomillashtirishning ahamiyatini o'rganadi. Tadqiqot asosiy printsiplar va usullarni aniqlash uchun mavjud adabiyotlarni o'rganadi, ushbu usullarning samaradorligini tahlil qiladi va o'qituvchilar va o'qituvchilar uchun ta'sirini muhokama qiladi. Maqolada, shuningdek, boshlang'ich ta'limda dars dizaynining didaktik asoslarini takomillashtirish bo'yicha takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: didaktik asoslar, boshlang'ich ta'lim, darslarni loyihalash, pedagogika, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, talabalarni jalb qilish.

Boshlang'ich ta'lim bolaning akademik sayohati quriladigan poydevor bo'lib xizmat qiladi. Aynan shu shakllanish yillarida talabalar tanqidiy ko'nikmalar, bilimlar va munosabatlarni rivojlantiradilar. Samarali dars dizayn o'rganish uchun bir sevgi tarbiyalashda va talabalar yaxshi-yumaloq ta'lim olish ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada biz boshlang'ich sinf darslarini loyihalashning didaktik asoslarini takomillashtirishning ahamiyatini ko'rib chiqamiz.

Didaktik Asoslar: Dars dizaynining didaktik asoslari samarali va qiziqarli darslarni yaratishga rahbarlik qiluvchi tamoyillarni o'z ichiga oladi. Ushbu printsiplarga darslarni o'quv maqsadlari bilan moslashtirish, talabalarning turli ehtiyojlarini hisobga olish va faol o'rganishni rag'batlantirish kiradi.

Pedagogik Yondashuvlar: Boshlang'ich darslarni loyihalashning samarali usullari sifatida adabiyotda konstruktivizm, tajribaviy o'rganish va tabaqalashtirilgan o'qitish kabi turli xil pedagogik yondashuvlar o'rganilgan.

O'quv Dasturini Ishlab Chiqish: Mavjud o'quv dasturlarini tahlil qilish va fanlararo aloqalarni birlashtirish dars dizaynini sezilarli darajada yaxshilashi, uni yanada yaxlit va talabalar uchun dolzarb qilishi mumkin.

Boshlang'ich sinf darslarining didaktik asoslarini baholash uchun boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan so'rov o'tkazildi. So'rovda ularning darslarni rejalashtirish jarayonlari, pedagogik yondashuvlardan foydalanish va darslarni o'quv maqsadlariga moslashtirish bo'yicha savollar kiritilgan. Bundan tashqari, umumiy amaliyotlarni aniqlash uchun mavjud dars rejalarining tarkibiy tahlili o'tkazildi.

Boshlang'ich sinf darslarini loyihalashning didaktik asoslarini takomillashtirish ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilar uchun samarali o'quv tajribalarini osonlashtirish

uchun juda muhimdir. Didaktika o'qitish va o'qitishni loyihalash faniga ishora qiladi va u o'qituvchilarning darslarni rejalashtirish va o'tkazishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Boshlang'ich sinf darslarining didaktik asoslarini takomillashtirishning ba'zi asosiy tamoyillari va strategiyalari:

Aniq O'quv Maqsadlari:

- Har bir darsda erishmoqchi bo'lgan o'quv maqsadlari yoki natijalarini aniq belgilashdan boshlang. Dars oxirida talabalar nimani bilishlari, tushunishlari va qila olishlari kerak? O'quv maqsadlari o'qituvchilar va talabalar uchun aniq e'tiborni ta'minlaydi.

Yoshga Mos Tarkib:

-Darslarda ishlatiladigan tarkib va materiallar boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun yoshga mos kelishini ta'minlash. Ularning rivojlanish bosqichini, qiziqishlarini va oldingi bilimlarini ko'rib chiqing.

Qiziqarli va tegishli tarkib:

- Talabalar uchun qiziqarli va mos tarkibni tanlang. Dars materialini yanada qiziqarli qilish uchun ularning kundalik hayoti va qiziqishlari bilan bog'lang.

Differentsial Ko'rsatma:

- Talabalarning turli xil o'quv uslublari, qobiliyatlari va ehtiyojlari borligini tan oling. Turli o'quvchilarni joylashtirish uchun ko'rsatmalarni farqlash. Bu qiyinchilik darajasini o'zgartirish, qo'shimcha yordam ko'rsatish yoki kengaytma faoliyatini taklif qilishni o'z ichiga olishi mumkin.

Faol O'rganish:

-Amaliy mashg'ulotlar, guruh muhokamalari va interaktiv mashqlar kabi turli xil o'qitish usullaridan foydalangan holda faol ishtirok etish va faollikni rag'batlantirish. Faol o'rganish yaxshiroq ushlab turish va tushunishga yordam beradi.

Iskala Bo'yicha Ko'rsatma:

- Darsni kichikroq, boshqariladigan bosqichlarga bo'ling va talabalar o'sib borishi bilan qo'llab-quvvatlang. Bu talabalarga asta-sekin tushunchalarini shakllantirishga yordam beradi.

Texnologiyadan foydalanish:

- Ta'lim tajribasini oshirish va talabalarni jalb qilish uchun interaktiv ilovalar, ta'lim veb-saytlari va multimedia resurslari kabi kerakli texnologiyalarni birlashtiring.

Formativ Baholash:

- Dars davomida o'quvchilarning tushunchalarini aniqlash uchun viktorinalar, munozaralar va kuzatuvlar kabi shakllantiruvchi baholash usullaridan foydalaning. Talabalar yo'lda bo'lishini ta'minlash uchun ushbu fikr-mulohazalar asosida o'qitishni sozlang.

Haqiqiy Dastur:

- O'quvchilarga dars mazmunini hayotiy vaziyatlarda qanday qo'llash

mumkinligini ko'rsating. O'rganishni yanada mazmunli qilish uchun mavhum tushunchalarni aniq misollar bilan bog'lang.

Hamkorlik va muhokama:

- Talabalarni hamkorlik qilishga, g'oyalarni muhokama qilishga va o'z fikrlarini tengdoshlari bilan baham ko'rishga undash. Bu ularning tushunchalarini mustahkamlashga va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Aniq Aloqa:

- Ko'rsatmalar, taxminlar va maqsadlarni talabalarga aniq etkazish. Oddiy til va vizual tasvirlardan foydalaning, ayniqsa boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun.

Ko'rgazmali qurollardan foydalanish:

- Diagrammalar, diagrammalar va tasvirlar kabi ko'rgazmali qurollar tushunchalarni mustahkamlashga va darsni yanada qiziqarli va esda qolarli qilishga yordam beradi.

Ko'zgu va mulohaza:

- Talabalar o'z ta'lim aks ettirish va hisobot berish uchun imkoniyatlar bilan ta'minlash. Bu metakognitsiyani targ'ib qiladi va ularga o'z-o'zini anglaydigan o'quvchi bo'lishga yordam beradi.

Darsni rejalashtirish va moslashuvchanlik:

- Darsni puxta rejalashtirish juda muhim, ammo moslashuvchan bo'ling va dars o'tishi bilan o'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashing. Zarur bo'lganda tuzatishlar kiritishga tayyor bo'ling.

Baholash va baholash:

- Darsdan so'ng, o'quv maqsadlari bajarilganligini baholang va baholang. Ushbu ma'lumotdan kelajakdagi darslarni takomillashtirish va didaktik jarayonni takomillashtirish uchun foydalaning.

Uzluksiz kasbiy rivojlanish va boshqa o'qituvchilar bilan hamkorlik sizga o'qitish usullarini takomillashtirishga va darslaringizning didaktik asoslarini oshirishga yordam beradi. Bu har bir darsning o'quvchilarni o'rganish va tushunishni rag'batlantirishda iloji boricha samarali bo'lishini ta'minlash uchun doimiy o'sish va takomillashtirish jarayoni.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, didaktik printsiplarni bilish va ularni dars dizaynida izchil qo'llash o'rtasida bo'shliq mavjud. O'qituvchilar bu bo'shliqni bartaraf etish uchun kasbiy rivojlanish imkoniyatlaridan foydalanishlari mumkin. Bundan tashqari, faol o'rganish va o'quv rejalararo integratsiyani rag'batlantiradigan darslarni rejalashtirishga yanada kengroq yondashish zarur.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf darslarini loyihalashning didaktik asoslarini takomillashtirish o'quvchilarga har tomonlama va qiziqarli ta'lim berish uchun juda muhimdir. Bunga erishish uchun o'qituvchilarni pedagogik printsiplar

haqidagi bilimlarini amaliy sinf amaliyotiga tarjima qilishda qo'llab-quvvatlash kerak. Yaxshilash bo'yicha takliflarga quyidagilar kiradi:

•Malaka oshirish: maktablar va tumanlar o'qituvchilarga faol o'quv strategiyalari va fanlararo aloqalarga e'tibor qaratib, darslarni rejalashtirish ko'nikmalarini oshirishda yordam berish uchun malaka oshirish imkoniyatlariga sarmoya kiritishlari kerak.

•Mentorship: kam tajribali o'qituvchilarni dars dizaynida ustun bo'lgan ustoz o'qituvchilar bilan bog'lash qimmatli ko'rsatma va yordam berishi mumkin.

•O'quv dasturini ko'rib chiqish: o'quv dasturini joriy o'quv tadqiqotlari va eng yaxshi amaliyotlarga mos kelishini ta'minlash uchun muntazam ravishda ko'rib chiqish va yangilash darsni rejalashtirishni kuchaytirishi mumkin.

•Hamkorlik: o'qituvchilarni yaxlit ta'lim beradigan darslararo dars rejalarini tuzish uchun turli fan sohalarida hamkasblari bilan hamkorlik qilishga undash.

Xulosa qilib aytganda, dars dizaynining didaktik asoslari boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv tajribalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu asoslarni takomillashtirish va tavsiya etilgan strategiyalarni amalga oshirish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga umr bo'yi o'qish imkoniyatini beradigan yanada samarali, qiziqarli va mazmunli darslarni yaratishlari mumkin.

Adabiyotlar:

1. Абдуллаева Б. ва бошқ. Общая педагогика. – Т.,2017.
2. Jabborova Onahon Mannapovna, Jumanova Fotima Uralovna, Mahkamova Shohida Rahmatullayevna. (2020). Formation of artistic perception of future teachers. International journal of pssycological and rehabilitation, 24(4), 4087-4095.
3. Jabborova Onahon Mannapovna. (2019). Psycholocial and pedagogical foundations of the formation of the artistic perception of students in secondary schools. European journal of research and reflection in educational sciences, 7(10), 9- 14.
4. Jabborova Onahon Mannapovna, Ismoilova Dilafuz Muhiddinovna. (2020, may). Optimation of primary education. ACADEMICIA: An international multidisciplinary research journal, 10(5), 1229-1232.
5. Мардонов Ш.К., Жаббарова О.М. Задачи уроков изобразительного искусства в начальной школе. Academic research in educational sciences, Issue 3, 2020, pp 862-870.
6. Tojiboeva Gulmira Rifovna, Pulatova Dildora Turgunovna. Pedagogik kompetentlik: nazariya va amaliyot. Academic research in educational sciences, Issue 3, 2020, pp 209-215.